

Epidemija je družbeni in ne le zdravstveni problem

Iztok Šori z Mirovnega inštituta o ignoranci vladajočih, izključevalni politiki in boju za Metelkovo 6.

Nazadnje je Izток Šori, direktor in raziskovalec na Mirovnem inštitutu, s sodelavci raziskoval intimno življenje med prvič razglašeno epidemijo in pri tem opozoril na ignoranco vladajočih do nekaterih skupin prebivalstva. Od drugič razglašene epidemije pa se ukvarja tudi, kot pravi, z neresnicami kulturnega ministrstva, ki jih hoče izseliti iz stavbe na Metelkovi 6.

Doktoriral je na ljubljanski filozofski fakulteti in leta 2015 napisal knjigo Samskost: med ideologijo družine in ideologijo izbire. Pet let pozneje sociolog Izток Šori še naprej opozarja na prevladujočo ideologijo družine, ki kroji tudi aktualne ukrepe med epidemijo.

Vlada je v luči epidemije prepovedala zbiranje ljudi, ki niso člani ožje družine ali skupnega gospodinjstva. Lani je pri nas v enočlanskem gospodinjstvu živelo nekaj manj kot 270 tisoč ljudi. Kako je mogoče, da vlada tega v ukrepih ni upoštevala?

Gre za ignoranco, ki je ideološko pogojena. Tiči v prepričanju, da so tradicionalna družina in odnosi, ki iz nje izhajajo, več vredni in družbeno bolj pomembni kot drugi in da je treba tradicionalno družino zato privilegirati. S tradicionalno družino mislim heteroseksualni par, ki živi skupaj in ima otroke, njim je druženje med epidemijo dovoljeno. Ni pa dovoljeno vsem drugim, denimo samskim ali parom, ki živijo v različnih gospodinjstvih, različnih občinah ali državah. Velik del prebivalstva tako odrivajo v osamo. Ljudje, ki ne živijo skladno z družbeno konvencijo tradicionalne družine, so pogosto diskriminirani, naša vlada pa jih tudi neposredno kaznuje s prepovedjo stikov. Diskriminacija in marginalizacija se ne dogajata samo s protikoronskimi ukrepi, ampak tudi z drugimi politikami, ki zajemajo davčne olajšave, stanovanja za družine in niz socialnovarstvenih ukrepov, medtem ko so zaradi revščine najbolj ogrožena skupina starejše samske ženske.

»Kar zadeva Mirovni inštitut, ne vem, kaj ministrstvo misli, saj najemne pogodbe ne kršimo in prostorov ne oddajamo, zato smo jim tudi poslali prošnjo, naj to trditev pojasnijo.« FOTO: Blaž Samec/Delo

Ni presenetljivo, da takšne ukrepe izvaja prav ta vlada, saj vemo, kakšen odnos imajo vladajoče stranke do tradicionalne družine in vsega, kar od tega odstopa. Po drugi strani nekatere desne in konservativne vlade po Evropi uvajajo ukrepe z večjo občutljivostjo za raznolikost v družbi in na primer dovolijo druženje zunaj gospodinjstva z enim človekom po izbiri. Problem je tudi v tem, da pri nas o ukrepih odločajo le zdravniki in gospodarstvo. V strokovnih skupinah ni družboslovcev in humanistov, kar ponovno kaže na oblastniško ignoranco do dela družbe.

Zakaj ni širše javne razprave o različnih vidikih epidemije in posledicah?

Na podlagi protikoronskih ukrepov lahko vidimo, da so bile nekatere skupine prebivalstva prizadete nesorazmerno bolj kot druge, in to na podlagi arbitrarnega kriterija tradicionalne družine. Zaradi tega se povečujejo individualne stiske in družbene razlike.

Na notranjem ministrstvu so za [24.ur.com](https://www.24.ur.com) povedali, da odlok, ki prepoveduje zbiranje ljudi, ostaja v veljavi in da drugih izjem, kot so družine in skupna gospodinjstva, ne predvideva. Toda kaj pa šest delavcev istega podjetja, ki se lahko skupaj vozijo na delo, kaj pa zbiranje na delovnih mestih?

Vlada se je očitno odločila, da bo gospodarstvu dala prednost pred javnim zdravjem, k čemur sodi tudi psihološko blagostanje posameznikov in posameznic, tudi ali zlasti tistih, ki živijo sami. Situacija postaja absurdna, saj ste lahko kaznovani zato, ker ste šli na sprehod v Tivoli s svojim partnerjem, ki

živi v drugem gospodinjstvu, ali pa zato, ker ste odšli na obisk v njegovo stanovanje. Žal smo pri tej vladi že obupali, da bo sprejela bolj vključujoče ukrepe. Vlada kljub priporočilom stroke in primerom dobre prakse iz tujine še vedno vztraja pri takšni rešitvi. Zato mislim, da nas s svojo agendo pelje v preteklost in si ne želi biti predstavnica vseh ljudi, temveč le zastopnica določenih interesnih skupin.

V okviru raziskave o intimnem življenju ljudi med epidemijo, ki ste jo začeli junija, ste med drugim opozorili na stiske migrantskih delavcev, ki so ostali brez stikov s svojo družino v BiH in Srbiji. Je to, kot opozarjate, nadaljevanje rasistične politike iz bližnje preteklosti?

Delavci, ki imajo družino v drugi državi, so bili zadnji, ki so po spomladanskem valu lahko obiskali svoje domače. Pred tem si mnogi niso upali čez mejo, ker bi jih ob vrnitvi čakala karantena, kar bi lahko ogrozilo njihovo zaposlitev. Doživljali so hude stiske in strah. Tokrat se meje spet zapirajo, pri čemer velja strožji režim za tretje države, od koder prihaja k nam največ delavcev, v primerjavi s članicami EU. To novico je notranji minister Aleš Hojs napovedal vidno zadovoljen, rekoč, da poslej obiskov pri svojcih v Bosni in Srbiji čez vikend ne bo več. Znova so torej v slabšem položaju in diskriminirani ljudje s točno določenim nacionalnim ozadjem. Kajti če imate družino v Avstriji, lahko greste na obisk, ne da bi šli v karanteno, ko se vrnete. Tu bi potegnili vzporednice s samim izbrisom, ki je bil jasno usmerjen proti točno določenim skupinam prebivalstva v Sloveniji. Takšne nacionalistične in rasistične politike se pri nas vlečejo že vsaj trideset let.

Doktoriral je na ljubljanski filozofski fakulteti in leta 2015 napisal knjigo 'Samskost: med ideologijo družine in ideologijo izbire'. Pet let pozneje sociolog Iztok Šori še naprej opozarja na prevladujočo ideologijo družine, ki kroji tudi aktualne ukrepe med epidemijo. FOTO: Blaž Samec/Delo

Kako je dopis, ki so ga najemnikom na Metelkovi 6 poslali z ministrstva za kulturo, da morate prostore zapustiti, posegel v vaše delo?

Dejanje ministrstva nas je zelo zaposlilo. Nimamo resursov, pravnih ali piar služb, ki bi nas lahko pri tem podprle. Po drugi strani je to dejanje ministrstva organizacije na Metelkovi 6 še bolj povežalo in poenotilo. Naše skupno stališče je, da stavbe ne bomo zapustili, saj v njej delujemo legalno in legitimno, in prizadevali si bomo, da jo ministristvo obnovi v sodelovanju z najemniki. Tretji učinek, ki ga je sprožilo ministristvo, pa je, da so se med nami začele porajati nove ideje in že snujemo načrte, kako bi jih uresničili v prihodnosti.

V zadnjem sporočilu za javnost so na ministristvu znova omenili kršitve najemnih pogodb, pri čemer so pokazali s prstom tudi na Mirovni inštitut. Kako to komentirate?

Kar zadeva Mirovni inštitut, ne vem, kaj ministristvo misli, saj najemne pogodbe ne kršimo in prostorov ne oddajamo, zato smo jim tudi poslali prošnjo, naj to trditev pojasnijo. Odgovora še nimamo. Ministristvo je lansiralo v javnost tudi nekatere druge neresnice, kot denimo, da naj najemniki ne bi plačevali obratovalnih stroškov, kar je kasneje upravnik stavbe zanikal in sporočil, da so vsi obratovalni stroški redno poravnani.

Kako si razlagate, da kulturno ministristvo deluje na ta način in se, kot pravite, zateka k neresnicam?

Sklepam, da je močan motiv, da nas hočejo spraviti iz hiše in čim bolj ovirati naše delo. Nenazadnje sploh še nimajo izdelanega idejnega načrta za prenovo stavbe. Direktorico Prirodoslovnega muzeja, ki naj bi stavbo dobil, so o tem obvestili po tem, ko so nam že poslali dopis, da se moramo izseliti. Hkrati je doslej veljalo, da je za ta muzej predvidena novogradnja. Vse bolj je jasno, da gremo organizacije,

ki delujemo na tem naslovu, vladajoči stranki zelo v nos. To je sicer del širših napadov na civilno družbo in kritično mišljenje, ki trajajo že leta. Pogost očitek, ki ga slišimo, je, koliko javnega denarja da dobimo, s čimer skušajo javnost naščuvati proti nam in nam na dolgi rok onemogočiti delovanje. Končni cilj pa je uvajanje izključevalnih, nacionalističnih in rasističnih politik. S tem, ko onemogočiš civilno družbo, ki se zavzema za človekove pravice, daješ jasno vedeti, da si želiš drugačno družbo, ki temelji na izključevanju.

»Vlada se je očitno odločila, da bo gospodarstvu dala prednost pred javnim zdravjem, k čemur sodi tudi psihološko blagostanje posameznikov in posameznic, tudi ali zlasti tistih, ki živijo sami.« FOTO: Blaž Samec/Delo

Na vprašanja, povezana z Metelkovo 6, so nam z ministrstva nazadnje odgovorili, da se bodo »v prihodnjih tednih dobili z vsemi uporabniki stavbe«. Ali ste vabilo že prejeli?

Vabilo smo prejeli in se bomo nanj tudi odzvali. Pričakujemo, da bo sestanek preložen na čas po epidemiji in da bo ministrstvo organizacije na Metelkovi 6 obravnavalo skupaj. Opažamo namreč poskuse, da bi nas razdvojili glede na to, katera organizacija ima status v javnem interesu na področju kulture in katera ne. Prav tako skušajo ustvariti razdor med nami in drugimi nevladnimi organizacijami, češ da smo privilegirani, ker ne plačujemo najemnine. Nekako po logiki, če druge kulturne organizacije nimajo brezplačnih prostorov, jih vzemimo še tem parim, ki jih imajo. Prav tako skuša ministrstvo ustvariti razdor med nami in drugimi javnimi institucijami, ki da naj bi si bolj zaslužile nove prostore, čeprav na Metelkovi 6 nastajajo vrhunska umetnost, kultura in znanost. Ta taktika za zdaj ministrstvu ne uspeva, saj smo dobili več sto podpisov podpore.